

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

Tijdvak 1
Donderdag 3 juni
9.00 – 12.00 uur

Schrijf een opstel over één van de volgende onderwerpen. Bedenk zelf een titel als er bij de opdracht geen genoemd is.

Een grijze toekomst?

Zullen in de nabije toekomst de rollators de buggy's gaan verdringen op het trottoir? Volgens statistische berekeningen zal de Nederlandse bevolking over enkele decennia voor een kwart uit gepensioneerden bestaan. De economische structuur van het land zal door de vergrijzing van de bevolking drastisch veranderen. Het ziet ernaar uit dat de jongeren van nu straks misschien wel tot hun zeventigste zullen moeten doorwerken om het peil van de huidige verzorgingsstaat te kunnen handhaven.

Hoe denk jij over je eigen 'grijze' toekomst? Zou jij bereid zijn tot op hoge leeftijd te werken? Zijn er andere mogelijkheden om de toekomstige samenleving te bekostigen, bijvoorbeeld door de belasting fors te verhogen? Welke andere problemen zal de massale vergrijzing met zich meebrengen (denk bijvoorbeeld aan de toenemende behoefte aan zorg) en hoe zullen we daar als samenleving mee om moeten gaan?

- 1 Schrijf een beschouwing waarin je jouw visie geeft op de problematiek rond de vergrijzing, waarbij je ingaat op één of meer van bovengestelde vragen.

Het goede doel

Op veel scholen in Nederland wordt wel eens een actie voor 'een goed doel' georganiseerd. Op een school in het westen van het land werd onlangs een actie gehouden waarbij genoeg geld werd ingezameld om enkele arme gezinnen in Sri Lanka van stenen huisjes te voorzien, zodat zij de lemen hutten waarin zij al jaren bivakkeerden, konden verlaten.

Op de vraag van een leerling of de stichting die deze actie coördineert, bijvoorbeeld ook adviezen geeft ten aanzien van geboortebeperving, werd geantwoord dat de hulpverleners zich niet met de interne politiek van een land bemoeien. "Ieder mens die we weten te redden, is er één, maar het is niet aan ons om ons in de cultuur daar te mengen", zo liet de stichting weten.

Zouden hulpverleners zich niet juist wél moeten bemoeien met de politiek en cultuur van het land waarin de hulp wordt verleend?

- 2 Schrijf een betoog over hoe hulpverleners zich zouden moeten opstellen in landen waarin grote groepen mensen in een achterstandssituatie verkeren. Ga daarbij in op bovengestelde vraag.

Of het nu de minister is van onderwijs, defensie, financiën, sociale zaken, of welk ministerie dan ook, er is er vast wel een die het volgens jou óf bijzonder goed óf bijzonder slecht doet.

- 3 Schrijf een open brief aan een minister naar keuze, waarin je je lovend dan wel kritisch uitlaat over zijn of haar beleid. Bespreek enkele politieke keuzen en recente maatregelen waarop je je mening baseert.

De samenleving ... dat zijn wij

Onze maatschappij is in veel opzichten erg individualistisch ingesteld. Je moet leren voor jezelf op te komen, anders kom je in het leven niet veel verder. Vereenzaming dreigt als je niet goed in staat bent contacten te leggen. Zelfredzaamheid wordt hoog gewaardeerd, dat is overal in de samenleving duidelijk merkbaar. De overheid trekt meer en meer de handen af van het stelsel van sociale voorzieningen en van diensten die tot voor kort tot de verantwoordelijkheid van de overheid gerekend werden. Velen stellen zich de vraag of de slinger niet te ver doorschiet. Is er nog wel voldoende sociaal besef? Letten wij nog wel op elkaar of vinden we dat iedereen maar voor zichzelf moet zorgen? Is het wel verantwoord dat de overheid zoveel aan de burgers zelf overlaat?

- 4 Schrijf over dit onderwerp een betoog.

Zijn ogen gleden vluchtig langs de regels van het kleine krantenbericht.

Jubileum ... 40-jarige loopbaan voor de klas ...

Beelden uit het verleden doemden op.

"Wat zit je te lezen?", vroeg Lily. "Je kijkt zo gekweld."

"Herinner jij je die Kieft nog?", begon hij aarzelend.

- 5 Schrijf een verhaal dat met bovenstaande aanzet begint en dat één flashback bevat.

Vlees noch vis

De argumenten om minder vlees te eten zijn steeds meer mensen bekend. De volgende argumenten worden vaak genoemd: de verspilling als gevolg van de omzetting van plantaardig eiwit in dierlijk eiwit (de honger in de wereld is gemakkelijk te bestrijden als plantaardig voedsel wordt gebruikt voor mensen in plaats van voor dieren), het leed dat dieren wordt aangedaan, de mogelijkheid dat bepaalde dierziekten overslaan op mensen, en de verhoogde immuniteit tegen antibiotica. Sommige mensen eten daarom af en toe een dag geen vlees, anderen alleen nog maar vis, maar slechts een heel klein deel van de bevolking van Nederland is vegetariër.

- 6 Schrijf een betoog voor of tegen de vegetarische leefwijze.

Als de finale van het wereldkampioenschap voetbal wordt gespeeld, kijken zo'n miljard mensen mee. Dat is niet veel minder dan een kwart van de wereldbevolking.

Desmond Morris zocht in 'The Soccer Tribe' naar de symboliek van het spel en vond parallellen met aloude jachtrituelen, veldslagen, religieuze ceremoniën, gladiatoren-gevechten en theater. Voetbal is macht, oorlog, opium en kunst tegelijk.

Voetbal mag dan voor miljoenen mensen het meest fascinerende balspel ter wereld zijn, voor anderen is het niet meer dan een onbenullige tijdspassering. Velen associëren voetbal met geweld en rellen, met corruptie, met de zelfkant van de samenleving. Op en om het voetbalveld gebeurt van alles wat daarbuiten op andere momenten volslagen onaanvaardbaar zou zijn. Sommige psychologen vrezen dat juist daarin de aantrekkelijkheid van voetbal schuilt.

Welke betekenis heeft voetbal voor jou en hoe kijk jij tegen de maatschappelijke betekenis van het voetbal aan? Moet het voetbal gepropageerd worden als een waardevolle tijdspassering en als onschuldig vermaak voor miljoenen mensen, of is er aanleiding deze sport in de ban te doen vanwege de ongewenste neveneffecten?

- 7 Schrijf over dit onderwerp een betoog.

Privacy heilig?

Aantasting van privacy lijkt in Nederland een taboe. Dit blijkt uit de vele afwijzende reacties op voorstellen voor een databank met DNA van criminelen ("breekt in op de integriteit van het menselijk lichaam"), voor preventief fouilleren ("werkt racisme in de hand"), voor algemene identificatieplicht ("is puur politieke machtsuitbreiding") en voor ruimere opsporingsmogelijkheden van inlichtingen- en opsporingsdiensten ("aantasting van de persoonlijke levenssfeer").

Toch worden dergelijke voorstellen met de beste bedoelingen gedaan: de criminaliteit is een ware plaag en terrorisme is een reële dreiging. Een grotere waarborg voor veiligheid wil toch iedereen?

Hoe sta jij tegenover de keuze tussen privacy en veiligheid? Is inleveren van (enige) privacy de tol die we in de huidige maatschappij moeten betalen? Is het inleveren van wat privacy in Nederland misschien zelfs een eerste stap op weg naar een politiestaat?

- 8 Schrijf over dit onderwerp een betoog.

De sterk verminderde belangstelling voor de bètawetenschappen heeft de laatste jaren in Nederland tot veel bezorgde reacties geleid. Ook de nieuwste plannen van de overheid ter verbetering van het onderwijs in de hoogste klassen havo/vwo beloven weinig goeds voor de toekomst van het vak wiskunde en de andere bètavakken. De belangstelling van de jongeren voor deze 'moeilijke' vakken loopt zo terug, dat velen zich afvragen waar op den duur de ingenieurs vandaan moeten komen die onze bruggen bouwen.

Natuurwetenschappers hebben onlangs voorgesteld aparte bètascholen op te richten met Nederlands, Engels, wis- en natuurkunde als kernvakken, aangevuld met scheikunde en biologie. De verwachting is dat in zo'n uitdagende leeromgeving de echte talenten wel zullen opbloeien. Vooral als de leerlingen vakken die minder ter zake doen, niet meer hoeven te volgen. Daarvoor in de plaats komt er veel practicum.

Zou de suggestie van de natuurwetenschappers helpen? Zie je eventueel andere mogelijkheden?

- 9 Schrijf over dit onderwerp een beschouwing.

Let op: de laatste opdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

Een pedagogische tik

De tijd waarin een oorvijs en een mep in het gezicht vrij gewoon waren in het Nederlandse gezin, is voorbij. Maar betekent dit ook dat ouders niet af en toe een tik mogen uitdelen als hun kroost het te bont maakt? De Kinderbescherming heeft een simpel antwoord op deze vraag: nee. Het onderscheid tussen echte mishandeling (die gewoon in het Wetboek van Strafrecht is opgenomen) en een enkel ‘vermanend klapje’ is niet altijd duidelijk en een ‘pedagogisch tikje’ wil nogal eens ontaarden in een wat forsere aanpak. De meldpunten kindermishandeling voerden zelfs een tijd campagne om de tik bij wet verboden te krijgen. Zo ver is het niet gekomen. Een Nederlandse staatssecretaris van Justitie liet weten: “Een ‘tik’ op de luier van een tweejarig kind is niet voldoende om de overheid invloed te geven op het gezinsleven.”

Onderzoek van de Amerikaanse psychologen Diana Baumrind en Elisabeth Owens toonde aan dat er geen bewijzen zijn dat een pedagogische tik schadelijk is, eerder het tegendeel: kinderen die helemaal nooit een tikje kregen, bleken later vaak lastiger dan andere.

Hoe oordeel jij over ‘een tik op zijn tijd’ in de opvoeding?

- 10 Schrijf over dit onderwerp een bijdrage voor een forumpagina van een landelijk dagblad.

Einde